

Урежда
редакционен
комитетъ

Момента 150 лей
и странство 300 лей
Прематъ се обя-
— влени —

ПРОБУДА

Отговорен
редакторъ
Н. Атанасовъ
Редакция и Адми-
нистрация Печат.
„ПРОГРЕСУЛЪ“
— СИЛИСТРА —
Redacția și Administ.
Tip. „Progresul”
Siliistra

PROBUDA | Седмичен вестникъ за политика и обществени знания | Ziar Săptămănal

ИРЕДЕНТИСТИ!

Таки е думата, която най-често употребява, когато се говори за българитъ въ Добруджа. Отъ нея произлизатъ, вестникари и политици, направил плашило, което споредъ времето и мѣстото издигатъ високо като го сочатъ на добритъ и злими романи, говорятъ „визите на българитъ!“ Така тѣ сѣятъ нескромна умиране противъ едно население, което носи единиченъ рѣкъ, че е българско, и което въ никакъ случай не може да се окаже като иредентично. Самата дума произхожда отъ италианската „иредента“, наименование на политическа партия, която преди по вече отъ 50 години се е организирила въ Италия и си е поставила за целъ да обедини въ една държава всички италианци. Това презъ повече отъ петдесетъ години се още е могло да примава и подкупна хора и дори да се опирава за тогавашнитъ условия и разбираня на хората. Днесъ нѣма вече безумци, които биха повѣрвали, че е осмисленима подобна идея. Такива най-малко ще се намѣрятъ между българитъ и то въ Добруджа. Това най-добре знаятъ отъ всички други, ония, които най-често и най-високо говорятъ за иредентизма на българитъ и все пакъ тѣ най-озлобено ги обвиняватъ въ този грѣхъ. Това е попятно на насъ, българитъ отъ Добруджа. Ние добре разбираме подбудитъ на хората, които ни обвиняватъ. Тѣ искатъ да ни държатъ при единъ изключителенъ режимъ, при който нѣма да бъде отредено положението на роба, не на поданици. За да достигнатъ това, тѣ адигатъ високо плашилото „иредентисти“ и вѣрятъ колкото имъ гласъ държи. Да имъ повѣрватъ между романиитъ все ще се намѣрятъ, а пъкъ не колцина ще бъдатъ и онии между българитъ, които въ уплахата да започнатъ все по тихо и по

малко да заявяватъ за своитъ права като малцинство. Та и крайната целъ на алармитъ, що адигатъ, шовинистичния печатъ и политици, е този: българитъ колкото е възможно по-малко да говорятъ за своитъ права като малцинство. Тѣ знаятъ добре, знаятъ това отъ опитъ въ близкото минало, че българитъ не могатъ да се романизиратъ, но за това пакъ ще трѣбва да имъ се създаде положение, при което все по-малко да говорятъ за себе си. Ето защо, законъ ли се гласува въ народното сѣбрание, който ще засегне интереситъ и на тукашното население, тѣ високо сочатъ плашилото — иредентисти българя — и правятъ всичко щото, този законъ, колкото се може да носи по-малки облаги за българитъ и по-тежки задължения, както бѣ случая съ закона за изменение на закона за организиране на Нова Добруджа.

Чужденецъ ли мине по нашитъ мѣста и прояви интересъ къмъ черковнитъ ни и училищни свободи, плашилото — иредентисти българя — е пакъ на работа и се прави всичко да се компрометира отъ сега още всеки опитъ да се въздействува върху съвестта на ония, отъ които зависи подобряване положението на малцинствата, такъвъ бѣ случая съ г-нъ Аменде, който мина презъ нашия градъ. Тѣзи аларми не бива да ни плашатъ, тѣ не ни плашатъ. Тѣ ще ни напомняватъ, че ние българитъ въ Ромъния, като носимъ всички тяжести, каквито изисква отъ насъ държавата, като поданици, ще трѣбва високо да говоримъ и настоятелно да искаме да ни дадѣтъ правата, които произтичатъ отъ задълженията, що носимъ къмъ държавата. Нека произвѣсти иредентисти ни напомнява, че ние въ Ромъния ще живѣемъ и умремъ като добре българя, че ние нѣма да се уморимъ да настоя-

НАСТОЯТЕЛСТВОТО НА БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО НА РАБОТА

Нищо по похвално отъ това да виждаме настоятелството на работата и то, когато работата е насочена въ услуга на училището. Наистина, за сега крага на работата му е твърде ограниченъ, той обема само училищата и нищо по вече, макаръ, че отъ време на време по устарили настоятели правятъ усилия да разширятъ този крагъ като вклучватъ въ него и политическа дейностъ, но усилията имъ сѣ биле винаги безрезультатни и въ последно време почти не произлиза подобна тенденция. Работата на настоятелството, и по традиция, и по естество се е изразявала само въ грижи за материалното състояние на училищата и въ никакъ случай не и въ вътрешната — духовна работа на училището. Това се е предоставяло винаги на хората, които добре сѣ запозити съ тази страна отъ уредбата на училища. Никой не е оспорвалъ, па и сега нѣма да оспорваме правата на настоятелите да се занимаватъ и съ тази страна отъ работата на училището, ако биха могли да дадатъ всички доказателства, че, наистина, иматъ и знания и опитъ по уредбата по тази твърде деликатна областъ на училищния животъ. Настоятелитъ, почтени и добри хора, въ грижитъ си за прехрана на семейството си се отдаватъ на непрекъснатъ трудъ въ занаяти или въ търговията си и нито време, нито

подготовка иматъ за да се занимаватъ и съ училищния въпросъ. На такава подготовка не биха могли да претендиратъ дори и адвокати, ако разбира се, не демоогостватъ съ единъ въпросъ, който не се изчерпва съ празни фрази, каквито сме слушали да произнасятъ мнозина самонадеяни отъ тѣхъ. Тази подготовка иматъ само учителитъ, поради обстоятелството, че сѣ добили специална подготовка и сѣ посветили живота си на нея и защото ще живѣятъ съ нея и отъ нея, дължинъ сѣ цялъ животъ непрекъснато да бъдатъ въ връзка съ науката за уредбата на училищата, защото това е предпоставка наука, а следъ това и практика, която пакъ учителитъ иматъ, а не адвокатитъ, които практикуватъ съвършено въ друга областъ. Тукъ може да се открие скоби и за нѣкои учители, но това не влиза за сега въ темата, която ни занимава, защото скоби за всички професии може да се откриватъ и все пакъ това не пречи да говорятъ всички за професионална подготовка.

Та поради своята професионална подготовка учителя се е сѣталъ за призванъ да дава наставство за вътрешната уредба на училищата. Тази негова подготовка се е считала до скоро и отъ тукашни училищни настоятели и сътрудничеството му по вътрешната уредба на училището се е винаги търсило и добре ценило. Обаче отъ нѣколко години настоятелитъ приемаха това негово сътрудничество съ голяма неохота и настоятелно търсѣли причини да се освободятъ отъ него, като винаги намирали и грубо да отхвърлятъ неговата компетентност по училищнитъ въпроси. Примеръ съ програмата е най-типиченъ за да не става нужда да сочи и многото други, но не мога да се въздържа да не укажи и на следния случай на грубо вмешателство. Въ училищнитъ правилници е точно ука-

ваме да ни се дадѣтъ всички права, които ще гарантиратъ на чѣкиго народността му. Нека отъ това направимъ знаме, околото което като се групираме да добиемъ мощъ за да го адигаме високо — наравно съ плашилото — иредентисти, и да вървимъ смело напредъ съ твърдата вѣра, че утрешна, демократична Ромъния ще ни даде това, което ни отрича днешна олигархична Ромъния.

маво, кои и какъ учителя може да се получава отъ отпуска. Г-нъ директоръ искаше отпуски на една учителя, презъ едно време, когато е абсолютно забранено отъ правителството да се даватъ отпуски и то не за месеци, а за дни. Настоятелитъ следъ като не успява да повлияе на г-нъ директоръ да разреши извадка отпуски, разрешава го тѣ и учителята си отиде за цѣла два месеца. Бѣхъ настоятелитъ да се погрижатъ да знаятъ, що става въ училището презъ тѣхъ дните отпуски. Следъ това вече таквото случаетъ става сѣстоичивъ рѣдъ въ училището и авторитета на управата на училището сѣ компрометиранъ въ основа.

Другъ типиченъ случай на грубо незначително прѣзиратъ на учителя, съветъ и директоръ е и следникъ къмъ крахъ на току що заварилата се учебна година става нужда да бѣдатъ наказани ученици, нѣкой отъ които доста чувствително, а двама изключени за винаги отъ училището. Бомбинството на съвета си послушавъ съ строгоститѣ на правилника не отъ любовъ къмъ наказанието, е отъ любовъ къмъ цѣлото, за запазването на което трѣбваше да се пожертвуватъ двама. Настоятелството взема страната на изключенитѣ и за да ги повърне отново въ училището, направя всичко за да компрометира и рѣдъ въ него, и авторитетъ на съветъ, и на директоръ. То дори направя усилие да свали съ писма г-на директора отъ директорския постъ, да постави на мѣстото му свой човѣкъ, съ помощта на когото да повърне изключенитѣ. Хвана на г-нъ директора, че намѣри достатъчно куражъ да не се подаде на заплахванята и като остана на поста си, спаси авторитета на училището, на съвета, на учителя и продължи съществуватието на училището. То се крепи и управлението пакъ имаше въ свойтъ пикетонъ, покрай другитѣ средства най много съ авторитета на директора, учителя и съвета, и който иска да рѣди училището, ще трѣбва да съдействува за поддигане на този авторитетъ, а който го уронва, той руши училището, той съкратява неговото съществуване, той го воли къмъ пропастъ.

Ако г-да настоятелитъ бѣха се убедили въ лошитѣ послѣствия на своя опитъ да се мѣсатъ въ една областъ, която въ никой случай не е тѣхна и бѣха се отказали отъ намѣренито си да действуватъ и по нѣтътъ въ този духъ, все пакъ не бихме имали особни причини да бѣдемъ недоволни отъ тѣхъ. Обаче тѣ сѣ турнали намѣренито да отидатъ до край и извадихъ намѣренито си по отношение на изключенитѣ ученици и смѣната на директоръ, а заедно съ това да компрометиратъ бѣдѣнето на училището. За тази целъ тѣ предприматъ генерално пречиствање на персонала, за да могатъ следъ това да назначатъ само тѣмъ послушни учители и следъ това да рѣдятъ всичко, което бѣха намислили и както бѣха го намислили.

Мотивъ за уволненито е чл. 16 отъ Закона за частното образование, въ който е казано, че учители могатъ да бѣдатъ само ония, които иматъ завършено висше образование. Че има другъ членъ въ сѣщия законъ, който казва, че ония които сѣ учителистава по мѣсе отъ 10 години запазватъ мѣстата си, това не искатъ да си споминуватъ г-да настоятели, и още по малко искатъ да знаятъ, че уволненитѣ сѣ съ полуиме образование и сѣ добили право на редовни прогимназиски учители, а тѣхъ Закона запазва.

Г-да настоятелитъ сѣ смѣтали, че е недостатъчно само по изискванята на този членъ да бѣдатъ уволнени толкова много учители, та сѣ претурнали „и сѣласно предписанята въ горния духъ на министерството на народното просвѣщение“. Занитербоуванитѣ учители поискаха да имъ се посочатъ тѣмъ предписаня, и тогава се указа, че несѣществуватъ такива, а се разказа измислицата, че нѣкакъвъ ревизоръ бѣхъ казалъ усно това. Имамъ по страни и по недостойно нѣщо за едно настоятелство, отъ факта, да си слушашъ сѣ измислица за да компрометира сѣ дебието положение на хора, които цѣлъ животъ сѣ посветили на училището. Самия този фактъ говори достатъчно високо за нечиститѣ намѣрени на настоятелството, и ако още може да се говори за честно отнѣсене къмъ едно дѣло, което не е частно, а е общо, то оня, който прѣвъ е изказалъ тази лъжа, би трѣбвало никога вече да не му се позволява да прекрѣча прага на училището, но едва ли бихме могли да очакваме такава доблестъ.

Следъ уволненита настоятелитъ ще чакатъ да се явятъ кандидати съ завършено висше образование, които и ще назначатъ. Срещу това никой не би могълъ да има нѣщо противъ и най малко ние, които радвемъ за добрата наредба на училищата. Но, нѣто такива кандидати ще се явятъ, нѣто настоятелитъ иматъ намѣрени да назначатъ такива. Работата е много проста, ще се назначатъ само на мѣстата на неприятнитѣ тѣмъ учители, дащото между уволненитѣ има и такива, отъ които тѣ нѣматъ причини да сѣ недоволни, а останалитѣ ще бѣдатъ преназначени, като се мотивиратъ, че не се явили кандидати съ цензъ. Назначенитѣ нѣма да превъзвѣдватъ съ нищо уволненитѣ, дори ще бѣдатъ много по долу отъ тѣхъ, защото висшитѣ педагогически курсове издаватъ висше образование,

нѣто достатъчно практически не готовна каквато уволненитѣ а и особено като се има предъ, че не сѣ запали на онова, съ което сѣ извади отъ училището. Така подобривъ персонала, рѣдъ водитѣ хора отъ настоятелитѣ ликвидуватъ, защото ще могатъ да рѣдятъ училището, както намѣри за добре или както имъ диктуватъ партийнитѣ интереси. А тия интереси водятъ училището къмъ гибель и гражданството ще види съветъ училище затворено въ едно време, когато ще има най много нужда отъ него и когато никой вече не ще може да го въобнови. До тамъ ще доведатъ тия раковоуващи хора отъ настоятелството нѣшето училище, нѣшата светлина и нѣма да имъ мръдне око, когато го видятъ затворено, защото тѣ нѣтъ пари не даватъ за български национално училище. Дано ония които върватъ следъ тѣхъ напредъ се опоминатъ и се повърнатъ, защото никога не е късно да се повърнатъ едва сторена грѣшка.

Ст. Анастасовъ

Либералитѣ при Краля

На 15 т. м. сѣ били прѣветъ отъ Н. В. Краля виднитѣ членъ отъ либералната партия г-нъ Н. Дука който е говорилъ по икономическата криза, безъ да критикува Финансовата политика на правителството. Минималта седница бѣ прѣветъ и г-нъ В. Братияну. Съ това се смята, че конфликта, който бѣ се създавалъ между Краля и либералната партия е ликвидирани. Либералитѣ прѣзнаватъ идването на краля за законно, но разцепленито на партията не е ликвидирани, защото г-нъ Г. Братияну, претендентъ за шефство въ партията продължава да организира своя партия из средата пакъ на либералитѣ.

Кооперацията въ земледѣлнето

Отъ Н. ИВ. КЪНЕВЪ—Търново

Въ производството успѣва оня, който може да изкари на пазаръ конкурентно способенъ продуктъ по нѣколко и цѣла, следващия послѣдната дума казватъ и теоретикитѣ. Това сѣмъ, не само въ индустриалното и занаятчишко производство, но и въ земледѣлнето. За да бѣдатъ следователно конкурентни земледѣлнитѣ произведениа тѣ трѣбватъ да бѣдатъ модерно обработени и изкари въ да бѣла организирани добре. А това значи на мѣстотъ на производството, старо земледѣлне, да въведѣмъ модернизиранието, индустриализиранието. Трѣбватъ сѣдѣтелство, мѣсто старото дѣлство

орадо да се пусти надъбаво въ земта модерния механизъмъ и паренъ плугъ. Въместо ржичната сѣмъба да се въведе редосѣлката. Въместо палмарката и сѣрпа да се употреби жетварката. И най-общо мѣсто вършѣбата съ добитѣкъ и декиа, да се върше съ вършачия машина. Така сѣмъба на старата система на обработване съ новата, не стана за еднакъ мѣтъ, нѣто пѣкъ лесно, но тѣ е напълно възможно при желание и капиталъ, постоянна дейности. За да се постави то ва модернизиранио земедѣлне на върно мѣсто е необходима наука, азането. Постиганята из земедѣлската наука (агрономията) трѣбватъ да се направятъ достъпни на широкитѣ земледѣлски народни маси, нѣто се получаватъ чрезъ агрономитѣ, специалитѣ, демонстрацитѣ, изложбитѣ, конкурси, вечерни и дневни земедѣлски учения и курсове. Въ тѣмъ просветителна дейностъ, ало бѣде врегната кооперацията, може да изкари отлична роля, защото тя има организирани вече стопанитѣ и разполага съ парични средства въ култура и др. фондове.

На второ мѣсто идва комасираното (сѣбиранието) на земта, тѣмъ като при извънредно голѣмата ѣ раздробности на малки имове тѣ изчесто се поддава на модерно обработване. Така напр. „дѣветъ еденъ

нашъ среденъ земедѣлски стопанитѣ, който има 60 декара земи, я има не на едно мѣсто, а раздробена в разпаяна на 20—30 мѣста по 1—2 декара, въ които малкиа произведениа модеренъ земедѣлски машини почти не могатъ да действуватъ. Напаса се следователно тѣмъ 60 да се сѣбератъ, групиратъ на едно или най-много на две мѣста. И тѣмъ кооперацията може да бѣде полезна, стага да бѣде кооперация отъ дѣржавата. Кооперацията дори може да даде нагледенъ примѣръ въ голѣмитѣ прѣвѣщества на групираниа земя. Това може да стане най лесно нѣто се дадатъ на кооперацията частъ отъ общинскитѣ непроизводни мѣри за модерно стопанство. Тѣмъ кооперативитѣ

Една недобросъвестност

Г-нъ депутатът Юмеръ Вехби отъ известно време прави голѣми усилия да представи, че турци и българи въ Добруджа не минаватъ добре помежду си и тѣ по вина на българитѣ. Вече на няколко пъти той манифестира тѣзи си намѣрениа. Презъ апрѣлъ т. г. по негово инициатива се сѣка събрание, въ което той и нѣколкото негови близки хора говориха твърде невязвѣрно по адресъ на българското население, като върху него хвърлиха всичката отговорност за възражението на банди и то изключително български. А банди сѣществуватъ, и български, и турски, ние съобщаваме името на турцитѣ бандити въ „Пробуда“, и ромѣнски, за тѣхъ всѣки денъ съобщаватъ вѣстникитѣ и никой не смѣе да вѣнча ибѣлата на тѣхъ и злодеишката имъ да прѣспаватъ. Такава тенденция имать само съобщенията на нѣкой Букурещки вѣстникъ и изваденията на г-на Юмеръ Вехби. Той прави голѣми усилия да умаловажи и прѣдъ възмущенията на българитѣ за улични и черковни свободи. „Това той се стреми да постигне чрезъ много лъжци. Така на 10 т. м. въ града ни бѣ спрѣлъ г-нъ Амелде, голѣмъ деятель за правата на малцинствата и между другото е пожелалъ да се освѣдоми и за отношенията между българи и турци. За тѣзи отношения тѣ е пожелалъ да чуе и мнението на г-на депутата Вехби и до като е билъ още въ българската гимназия пратили единъ отъ прислужницитѣ да го повика. На прислужника той е казалъ, че нѣма работа съ никакво българско училище. Отговора му е предаденъ на чу денца и той си е направилъ заключението за депутата, во за отношенията ме-

ду българи и турци не е могѣлъ да сѣди по отговора на г-на депутата.

Г-нъ депутатъ Вехби не се едоволявалъ само съ това, а е написвалъ свои извадения въ „Universail“ броя отъ 16 т. м. Тамъ е казано, че той говори отъ името на мусульманското население, где и прѣдъ кого не личи, но отъ съвѣръжението на тѣзи извадения се разбира, че говори или прѣдъ г-нъ Амелде, или пъкъ прѣдъ редакцията на вѣстника. Много въпроси за сѣга той въ тѣзи извадения и отъ всичко турското население е доволенъ. И църкви, и училища има турското население осмислени съ по 10 актара земя, и учители, и холми платени отъ държавата. На изключителенъ режимъ не са биле подлагани; позволения въпросъ е задоволително разрешенъ; кризата била еднаква за всички и държавата елавно подпомагала всички—наравно и турцитѣ. И на края пакъ страшенъ комитѣнѣйски въпросъ, като единичко несчастье за турското население. И пакъ комитѣнѣйскъ българи, и пакъ и ерѣвитѣ са турци и държавнитѣ слушатели, ромѣнцитѣ.

Право е на всички да си иматъ своя мѣрка, съ която да мѣрятъ събитията и фактитѣ, но на г-на депутата Юмеръ Вехби мѣрката е изглеждала една отъ най калнитѣ, най неприличнитѣ. Неговата мѣрка по отношение на училищата, особено за селскитѣ малко би могли да се хване и подъ микроскопъ, за църквитѣ нѣтъ и да не говоримъ. А що се отнася до кредитирането на турското население ще ни направи истинска услуга, ако ни каже отъ къде се кредитира то, и особено, селското турско население и

най вече въ ония села, където е чисто турско. Ние добре познаваме мизерията, въ която тъне това население и не могаемъ да си обяснимъ отъ къде черпи г-нъ депутатъ голѣми куражи да говори отъ името на това население и то като го представя за твърде доволенъ отъ положението му. Та, доволно е това население и за това, че му взема земята? Верою ли е и това Г-нъ Юмеръ Вехби? Не, никога не сме мислили, че човѣшката недобросъвестностъ може да достигне до таква размѣра. Безъ да говоримъ за останалитѣ му извадения, само тѣзи са достатъчни да изобличатъ въ него не само недобросъвестностъ,

но и едно крайно озлобление къмъ едно население, което съ нищо не е дало позвола за това. Всичкото му желание е да омаловажи, дори да компрометира исканията на българитѣ. Въ това направление той има много съперници и навѣрно нѣма да бѣде прѣвъ нито ще остане последенъ. Ако би изгнѣлъ да се опомни и престане съ провокациитѣ си, ще спечели само той. Съ това което прави не само не ползува турското население, но му прави лоша услуга, и навѣрно, то нѣма да му благодарни. Никога не е хисно човѣкъ да прѣсѣчи правилно извършени дѣла и да поправи действията си.

ВЪПРОСИТЪ НА ДЕНЯ

Въ 1914 год. бѣше гласувалъ Законъ за Организирането на Нова Добруджа. По салата на тоя законъ на тоя измалченъ край, който ние съ право нарекохме „Страна на сълзитѣ“ бѣше поставенъ при изключителни условия.

Въ 1921 год. ромѣнскитѣ заповѣдатель прѣзид., че Законъ за Нова Добруджа е несправедливъ и прѣстѣпилъ къмъ изменението му. Обаче въ 1924 год. той напушъ прѣстия въ 1921 год. принципъ и тоя законъ се наново промѣни за да се доиде въ 1930 год. съ последнитѣ му изменения. Ако анализираме всички станали промѣни, не можемъ да не дойдемъ до заключението, какво, че тѣзи промѣни въ закона са били само за да се оправдае приказката: карать се за чужда кожу.

Нашитѣ край отъ 1913 година т. е. отъ преди 17 години прави частъ отъ ромѣнската държава. Цѣли 17 години откъдъ, известни елементи държатъ изкуствено дуговетѣ раздражени и ние сме поста-

вени подъ единъ изключителенъ режимъ—фактически ние сме поставени извънъ законитѣ на страната, защото тукъ е позволено всичко и се оправдава всичко. Въ Нова Добруджа почти всички, които държатъ навънъ и да е малка частъ отъ държавната властъ, правятъ онова, което тѣмъ е угодно, за да могатъ да допълнятъ заплатата си по начинъ такъвъ, щото не само да си осигурятъ съществуването, но — да си създадатъ въ нѣколко години едно богато състояние. А това състояние отъ къде се взема? Взема се отъ нещастното поробено население, което е принудено да чупи своя черепъ за тѣхъ на половина. За да може това население да си повдига гласъ на протестъ явява се нужда да се смаже неговия духъ, да се сплани и да се отслаби материално.

Материалното обезсилване на населението е почти фактъ свършенъ, защото въ туй направление се действа въ 2—3 години безспирно. На

членове ще правятъ нѣмъ колективното, кооперативното и модерно стопанство, а не членоветѣ ще видятъ нагледно и непосредствено голѣмата полза отъ групирането и модернизирането на земледѣието. Прѣмѣрять е разрастването и той ще укаже своето благотворно въздействие.

На трето мѣсто стои прѣдета. Немислимо е модерно земледѣице безъ кредитъ и леснодостъпенъ земледѣйскъ кредитъ. Прѣдъ всичко земледѣлецъ почва да получава прѣходи отъ стопанството си една следъ харманъ, следъ рексата прѣзъ есента. Почка прѣзъ всичкото лѣтнѣно време той харчи за стопанството си и особено прѣзъ пролѣтѣта и есента въ условенъ париченъ разходъ.

Необходимъ е кредита още и за покупка на малкитѣ земледѣйски оръжия, сѣмѣта и инструменти, които отдѣлния стопанинъ може да си купи: плугове, грави, редосѣлка и пр. И тукъ въ областта на земледѣйския кредитъ кооперацията може да изиграе отлична ползотворна роля. Тукъ, на самото мѣсто, въ оное, тя може да кредитира земледѣйското стопанство, близо до него, бързо, лесно, евтино, безъ много формалности. Това кредитиране вече вършатъ отлично и на широко много популярни банки по селата, а също и кредитнитѣ кооперации, които са разширили размѣра на кредитирането.

На четвърто мѣсто при модернизирането на земледѣието дозвол-

дѣтъ земледѣйскитѣ машини: трактори, вършични, жетварни и пр., които струватъ много пари. Машинизирането на земледѣието е немислимо безъ разпознаването и помощъ на кооперацията. Вече не е по материалнитѣ сили на нѣмъ дребенъ и дори среденъ земледѣлецъ да си купи таки голѣми машини. Пакъ, безъмислено и разотчетно би било да се купуватъ тѣхъ машини отъ всѣхъ дребенъ земледѣлци, като се знае, че ще му стигне само за два—три дни въ годината. Това, обаче, което не е по силитѣ на отдѣлнитѣ стопани, то стои въ възможността на съединитѣ нѣмъ сили въ кооперацията. Кооперацията, тѣ могатъ да закупятъ тѣхъ голѣми и силни машини

и да се ползуватъ отъ тѣхъ целесъобразно и евтино. Чрезъ кооперацията дребенъ производителъ получава изгодитѣ, които има едран.

Следващия горния планъ на дейности, ние ще стигнемъ до модернизирането на земледѣйско производство. За да може то, обаче, конкурентноспособно, не е достатъчно само това да бѣде модернизирано. Нужно е да бѣде организиранъ пазаръ на неговитѣ произведения, както изахмѣ още въ началото. Тѣхъ произведеная продуктъ трябва да отиде на пазаръ по евтинѣта пазарскѣ пѣти, директно дори до консуматоръ, като се избѣгнатъ посредническитѣ търговски спекулации ризици, които го погизватъ. Производителъ земледѣлецъ е вложителъ

настин селяните, под "разна претекста, по силата на решението на комисията по проверка правото на собственост, базарни върху чудовищния Закон за Нова Добруджа, се отне почти половината от земята му. Върху отнетата земя се настанали колонисти — купувалици. На тях им била дадена неограничена права. Истин от тях можело свободно да вземе въ двора на българина и да дигне от хамбара му, колкото и каквото иска. Ако българина протестира, му се отговори с хубав бой, а не малко обидни случаи, когато го убивали на място. Въ туй време жандармерия не оставяла безъ роля. Ако обиден българин е убит или пък е даден всичко каквото му искат „доброволно“ нищо не се случва. Ако обаче „доброволно“ предаване на исканото е било предпоставено от протест — да му изиде съставът му се явява и го пращат въ садъ на изключени факти, че с посредствъ баияти, че им давали храни, че ги заплашвали се крият и не казвали и пр. за които изключени факти днес 5—6 месеца предварителен арест, след което го пущат свободен. А пък дребните актове за които го пращат въ садъ, че не си вързали кучето, че не си е хвърлил букука, не си измелъ двора и пр. не ги държат въ смѣтка, защото ставали нещо обикновено и няма да се очудимъ, ако един ден ни дадат въ садъ, че спимъ съ затворени очи или пък, че си дъвчемъ храната.

Ето непосомното положение при което ние живимъ.

Последниятъ съобщения отъ окръга ни каратъ да настръхваме, ще спомена само за случая отъ село Арабаджий. Жителитъ отъ това село. Вълко Митковъ и сина му Иванъ Вълко Митковъ са бити

отъ колонисти. Шефа на поста като добъръ служащъ си изплатил дълга до край и... арестува 6 българина, които изпрати въ Силистра за да отговарятъ на тежки си грѣхъ, — че са бити, а пък на побойниците не имъ е сторено нищо. Факта не иска коментарни. Ние го регистрираме и протестираме противъ системата на ограбване и измачване на българското население. Едновременно ние протестираме съ все сила противъ запазването на Нова Добруджа подъ изключителенъ реджимъ, ние протестираме противъ новия законъ за допълнение Закона за Нова Добруджа, който не премахва принципа „мирис и съ който се хвърля прахъ въ очитъ на народнитъ маси, ние протестираме, че закона за административната реформа не се прилага и че на съветитъ избрани отъ народа още не е повършено управлението на общината и окръга.

Емилъ

ИЗЪ ОКРЪЖА

С. СРЕБЪРНА

На Юрианъ Демитровъ нивитъ си отнети до брада и семейството му оставало безъ средства за прехрана. За миналата година той е посѣля нивитъ като сключилъ договоръ и платилъ наема.

Когато дошло време втора път да се сѣе и той пожелалъ да сключи повторенъ договоръ, агронома отъ Доймичаръ не сключилъ такъвъ, но и не казалъ категорично на селенина да не сѣе нивитъ. Неговото колебливо държане по това е дало поводъ на селенина да посѣе нивитъ съ надежда, че въ последствие ще се сключи и договоръ.

Така се проточила работата до тази пролѣтъ, когато се е явилъ колониствъ отъ старото кралство, безъ домакинство и безъ семейство, който предѣлялъ право надъ поземлната посѣвъ.

на голѣма експлоатация чрезъ продажба на земено, чрезъ изкуствено издигане на ценитъ, чрезъ мерене, теглене, плащане и редацията машината на търговцитъ. А всичко това може да доведе до разочарованье земледѣлския производителъ, на неговото експлуатацията ограбна труда и съ това може да се компрометира модерното производство. Затова едновременно и паралелно съ модернизирването на земледѣлското трѣбва да върже и организацията на пазари. Потрѣбно е да се построятъ складове за храни въ нуждитъ на кооперативното събирание на хранитъ. Веднѣжъ на лице тѣх складове, производителъ самъ, чрезъ своята кооперация, ще може да даде и продаде директно на пазаръ

Агронома не казва, че този колониствъ е означенъ съ нивитъ на Юрианъ Демитровъ, но и не казва, че няма право надъ тяхъ. Тукъ има некая мислене че колониствъ е дошълъ само да вземе реколтата и да се отиде, а агронома му съветувалъ. До кога чиновницитъ ще съдействуватъ да се ограбватъ населението на този край? Няма ли и на тукъ да се прилага законитъ на държавата?

С. ПОПНА

Шефа на поста Нова Пана, на когото имъ минава брой съобщения работи, които ги характеризиратъ като надоресивителенъ чиновникъ се е оне въ селото. Законитъ които е изрешилъ къмъ селенинъ — първенецъ предъ кмета на с. Сребърна не му даватъ право повече да стои въ това село.

Ника неизвестното побърза и освободи селото отъ шефа, като съ това ще предотврати развръх и компрометирание на полицейската властъ въ очитъ на селенинъ. Селенинъ настоявалъ за неговото премѣстване само отъ уважение къмъ властата.

С. ГАРВАНЪ (Чогра)

На колониствитъ Т. Боня, Г. Хаджарета, Ташу Хаджарета и четирѣ, които името сме произуваемъ и съобщава отъ шефа заповѣдта, съ която се явяватъ отъ окръга и се заплащатъ отъ правото на оземляване. Тѣ казвали, че смъ готови да умратъ съ семействата си, но селото няма да го манусятъ. Шефа се е издоволилъ да имъ вземе подписания декларация въ това дѣло и ги оставилъ на спокойствие. Ние не смѣтаме, че властата е капитулирала предъ варогаветъ колониствъ. Настояваме властата да биде респектирана и заповѣдта изпълнена до край. Нека се даде на селенинъ доказателство, че наредбитъ се изпълняватъ по отнашене на всички.

С. ЧЕРКОВНА

Горския стражаръ Маринъ Обришану въ устаната си има нова заплата съ просо и нукуретъ. Нѣкога казва добитѣтъ и опустошава доета голѣма частъ отъ посѣва. нато добитѣта не бѣтъ изловени. Въ тази гора пасе черда отъ 108 добитѣта

на Петъръ Х. Колонъ отъ. с. Царъ Асенъ. Единъ денъ отъ чердата изловилъ 8 добитѣта, които егонани на пазара въ мана на с. Черковна. Като пожелалъ да си заплати танката за капаза и му се освободи добитѣта, горския Обришану му пожелалъ 8000 л. загуба, причинена отъ добитѣта въ нивата му. Кмета Петъръ Стефановъ е въ услуга на горския и правя укавалъ да изплати каквото да е обезщетение, което бързо намалило на 2000 левъ. Ногато образувалата комисия да констатира загубитъ, отомждалъ, че няма загуба и не следва да плати стопанина на добитѣта нищо, кмета и горския настоявали да заплататъ и не освободили добитѣта.

На другия денъ той платилъ за капаза 80 левъ и за храна на добитѣта 100 левъ и пакъ не освободилъ добитѣта. Една на третия денъ следъ като изплатилъ още 400 левъ освободили добитѣта, който чувствително пострадали отъ продължителното стоеие безъ храна и вода. Ника кмета Петъръ Стефановъ добре знае, че той е избранъ не да създава мъчнотии на хората, но и да ги улеснява. За сѣга толкова, като се надяваме, че няма да ни дава възможности да говоримъ дошо, а само добро, което ние слѣдъ тѣхъ ще отбележаваме щомъ го стори.

С. СЮНЕЧЪ

Дѣлото на Велико Желевъ, за нивитъ се е пратилъ една презъ октомврий м. г. и нему отнематъ 13 хектара. Той с вече засѣлъ нивитъ и все пакъ поканилъ агронома да предаде пранадматата частъ на държавата. Агронома не бърза и протѣка до пролѣтъта.

Въ селото адва и колониствъ македонецъ, Андрей Панау Пату съ многобройнитъ си стада и понеже му харесало селото и пашата, готвилъ се да и в ъ в ъ м ъ в ъ стадата си тукъ и търси зимовище. Велико Желевъ има ливада отъ 9 хектара, на която селото с тирде многобройно Пату туря око на нея, и макаръ че е оземленъ веднѣжъ въ с. Авдула, агронома му я дава на условия, нато сама си знае.

Колониствъ вѣзъ въ правата си на собственитъ и не дава нато влияние отъ селото.

Че ще се вземе третина, за това има законъ и собственитъ не отричатъ да се подчиняватъ на закона, но въ кой законъ или наредба има писано, че колониствъ ликада, ще имъ се вземе всичката и ще се предаде на колониствъ? Това е отрицание на всѣко понятие на редъ и законностъ въ държавата и уличава въ голѣма заинтересованостъ агронома и всички ония, които смъ санкционирали това деяние на агронома Добре е стопилина да се обърне къмъ смда и тамъ потърси защита на своето право на собственитъ.

Абонирали се на в-къ
„ПРОБУДА“?

Свѣтане
на Сѣмъ на Популарнитъ Банки